

F O A I E

pentru

MINTE, INIMA și LITERATURA.

No. 23.

Dumineca 2. Junie.

1840.

**Domnului
Marelui Banu M. Ghica,**
capul Departamentului din neuntru,
Presidentul Eforiei scolaeru
etc. etc. ect.

Ърмаге

Анвзцѣтѣра іар а лимбилор стрзине претѣтіндеї аге ѣн скопѣ. Да ної пз-нз акѣм че скопѣ а авѣт? Скопѣа по-літїк шї комерчіал? Дар нѣ ведем ан шкоалеле ноѣстрѣ: тѣрчѣаска, немѣеаска шї мѣскѣаска. — Скопѣа літерар? — Дар н'ам вѣзѣт сѣ се анвѣце лимбиле докте антр'ѣн кіпкѣм сѣ се арате афїнітатеа шї релациа дїнтрѣ елѣ, ка де ачї сѣ пѣтем ведеа афїнітатеа шї релациа антрѣ лимбиле ворбітоаре шї антрѣ а ноастрѣ, шї іар релациа лимбилор ворбітоаре кѣтрѣ чѣлѣ докте. — Скопѣа ка сѣ кѣлатївзм пе а ноастрѣ? — Дар нѣ с'а вѣзѣт спре ачѣст сѣфершїт сѣ се каѣе ан шкоале лимбиле де ла карѣ пѣтеа сѣ се анкїее а ноастрѣ шї сѣ се кѣлатїве. Спорїнда дѣпе фїреа еї: лимба ноастрѣ се асѣамѣна ан шкоале пзнз акѣм антокмаї ка о плантѣ че креѣе ан пзмѣнт непрїїн-

чїос ан мїжлокѣа алтор планте пзгѣї-тоаре еї шї кѣ тоатѣ ангрїжіреа грѣдї-нарѣлї, еа нѣ фаче де кѣт а креѣе пї-пернїчїтѣ шї рахїтїкѣ. Де лимба латїнѣ авїа ам авѣт о катедрѣ нїжнгрїжітѣ шї маї пѣрѣсїтѣ, шї де лимба італїанѣ нїчї ѣна! шї де лимба франѣеазѣ опт класе! Карѣ есте скопѣа лимбїї франѣезе? Ка сѣ о анвзцїзм? ка сѣ пѣтем кѣ дѣнса а не савѣї ла треѣїнѣе, пентрѣ кѣ а ажѣне о лимлѣ ѣенералѣ? — Ансѣ н'авем пзнз а кѣм нїчї ѣн ромѣн, почїѣ сѣ зїкѣ, нїчї дїн чѣї че? шї аѣ ѣрмаѣ анвзцѣтѣрїле ан Франѣа, лас ла о парте пе школарїї колѣїїлї ноестрѣ, карѣ сѣ поатѣ ешї афѣрѣ шї фѣрѣ темерѣ сѣ поатѣ зїче: кѣ еѣ скрїѣ ка ѣн франѣез, ан време че ка сѣ зїкѣ: еѣ скрїѣ ка ѣн грѣк, еѣ скрїѣ ка ѣн немѣц, ам авѣт шї авем дестѣї. Тре-ѣѣе сѣ фїе вре о прїчїнѣ, кѣчї нѣ се поа-те ка лимба франѣозѣаскѣ сѣ фїе аша де аневоїе, маї аневоїе де кѣт лимба ѣерма-нѣ. Прїчїна есте фоарте лесне де афлат; прїчїна есте кѣ н'о анвзцїзм атѣнчї кѣнд треѣѣе; прїчїна есте, ка ла тоате лѣкрѣ-рїле, кѣнд врем сѣ ле анвзцїзм фѣрѣ ме-тод, фѣрѣ орѣндѣїалѣ.

Ла формареа лімбїі францозеї, взр-
цїї карїї аѣ креато аѣ фост дїн ачїа кар-
рї ашї фккѣрѣз єдѣкація латїнеїше гре-
чеїше шї італїенеїше. Фермекѣл ачестор
лімбї іа фккѣт сѣ дѣа лімбїї лор о ор-
тографїе ал кѣрїа кѣвѣнт ал афлѣз чїнеѣа
нѣмаї ан ачесте лімбї; сѣї дѣа нїше фра-
се адаѣнате дїн скрїіторїї гречї, латїнї
шї італїенї, шї сѣ ле ѣнеѣекѣ ла ѣн лок
кѣ фрасселе адаѣнате дїн гѣра попорѣлѣї
францез. Аша ан зїоа дѣ асѣзѣї ачѣшї
ѣн францез каре се нѣше шї креїше кѣ
лімѣа францезѣз ѣсфел кѣм се борѣше дѣ
обїше ан ораше, ан театре, пе амѣоане,
пе трїѣѣне, пе катедре, іар нѣ кѣм о бор-
ѣск пе ла сате, ачѣшї ѣн асеменеа фран-
цез нѣ поате сѣ фїе ан старе а скрїе
лімѣа са en savant, дѣ нѣ ва кѣноаїше чѣл
пѣцїн лімѣа латїнѣз; кѣчї афарѣз дѣ фор-
марѣа стїлѣлѣї, каре се фаче аѣзнѣлѣ дѣ
нормѣ пе аѣторїї класїчї, дѣр ачѣшї
ла ортографїе є сіліт ан тоатѣ віаца сѣ
каѣте ла дїксіонар, дѣ нѣ ва шї чѣл пѣ-
цїн латїнеїше саѣ італїенеїше. Кѣм дѣр
врем ка ної сѣ пѣтем ачѣѣца лімѣа фран-
цозеаскѣз пентрѣ кѣ не ам пѣс ан коле-
цїлѣ нострѣ опт класе дѣ лімѣа ачѣаста,
класе формате маї мѣлт пентрѣ ка сѣ
ампїегѣм пе клїенцїї ноѣрї дѣ кѣт пент-
трѣ кѣ а чѣрѣт'о трѣѣїнѣа?

ѣн францез, спре єсемпѣл, нѣ поате
шї ка сѣ дѣосѣѣаскѣз сѣѣстантївїї фемѣїшї
чїї карї се скрїѣ кѣ anse шї чїї карї
се скрїѣ кѣ ence дѣ кѣт сѣ стѣа тот-
аѣсна кѣ мѣна пе дїксіонар, дака нѣ ва
шї латїнеїше саѣ італїенеїше; нѣ поате а-
семенеа сѣ дѣосѣѣаскѣз пе (o) дїн (au)
шї (eau) фѣрѣз дїксіонар дѣ нѣ ва шї а-
чѣсте лімбї. Кѣм ва шї дѣр ромѣнѣл, дѣ
нѣ ва фї прѣзѣтїт маї дїнаїнте. Пѣнѣ

сѣ арѣт їмпортанѣа шї трѣѣїнѣа чѣа ма-
ре а лімбїї італїане кѣ трѣѣѣ взгѣтѣ ан
класеле чѣле д'анѣтѣїѣ пентрѣ алте кѣвїнте
маї марї, воїѣ арѣта кѣ ачѣшї пентрѣ
ачест кѣѣкѣнт дака врем сѣ ачѣѣѣѣм фран-
цозеїше маї темїїнїк шї маї лѣсне, трѣѣѣ
сѣ се ѣаѣе маї анѣтѣїѣ лімѣа італїанѣз
ан школае шї апої чѣа францозеаскѣз. Кѣнѣ
копїлѣлѣ ва ачѣѣѣца італїенеїше: *abbod Anza, alli Anza, const 'Anza* лї
ѣа фї фѣарѣте лѣсне, кѣнѣ ва ачѣѣѣца фран-
цозеїше, сѣ скрїе *abond Ance, alli An-
ce, const Ance* асеменеа кѣнѣ ва
ачѣѣѣца італїенеїше: *audi Enza, corri-
spod Enza dilig Enza, provvid Enza .
. . . .* лї ва фї фѣарѣте лѣсне сѣ скрїе фран-
цозеїше *audi Ence, correspod Ence,
dilig Ence, provid Ence* асеменеа
пентрѣ прѣнѣнѣїреа (o) кѣнѣ се скрїе кѣ
(au) францозеїше, дака шїе пе дѣ о пар-
те ан італїенеїше чѣле чѣ се прѣнѣнѣѣз (au)
кѣм *audienza, auroga, aureola*
нѣ ва ѣенї нїчї о лѣтѣ ан їспїтѣ сѣ
скрїе францозеїше *odiance, ogoe, ogeo-
le, чї audience, aurore, auréole; дѣ і*
се ва спѣне іарѣ кѣ тоате борѣеле чѣ
сѣнт дѣ орїѣнѣз грѣчеаскѣз шї латїнѣз саѣ
шї ромѣнѣз каре аѣ ан сїне (a) ѣрмаѣт
дѣ доѣ консонѣ, ан францозеїше консона
ѣрмаѣтоаре се фаче u, лї єстѣ лѣсне сѣ
факѣ пе *palma, psalmu, ромѣнѣшї pau-
me, spaume, францозеїше кѣм шї пе fan-
tasma італїенїск саѣ грѣчѣск сѣ'л факѣз*
францозеїше *fantauime, саѣ fantóme* шчл:
аѣѣѣм іар тоате борѣеле грѣчѣшї каре ан
чѣп прѣпозїцїа (єѣ) шї с'аѣ прїїмїт дѣ іта-
ліенї кѣ ачѣѣѣѣѣлѣ італїенеїше, лї єстѣ
лѣсне а нѣ ле грѣшї кѣнѣ ачѣѣѣѣз фран-
цозеїше, прѣкѣм *emblema, emfasi, entu-
siasmo* шчл: пе каре нѣ ва ѣенї апої

нічі одатъ аѢ іспітъ але скріе францо-
зеце нічі ромзнецце почит *amblème*,
amphase anthusiasme. Анез ачесте
піаде аѢлеснітоаре ле аадысеіѢ аѢаінте нѢ
маі ка сз арзт требѢица де а се вѢга
лімеа італіанъ маінаінте де кѢт чеа фран-
цузъ, дін каре ісворзек мѢлціме де аѢ
леснірі каре пентрѢ прескѢртаре ле так,
кѢчі кѢцѢтѢла меѢ ачі нѢ есте сз фак о
грзматікѢ, ші деспре дѢнсеае се ва ворѢі
ла локѢла лор.

Інтр'о школаъ де лімеі стрѢіне,) фіе
аѢ орі че царъ ва фі ача школаъ, де се
ва вѢга ші лімеа французъ, требѢе вѢга-
тѢ маі наінте лімеа італіанъ саѢ латінъ
ка сз поатъ аѢвѢца кѢ темейѢ пе че д'Ѣн-
тѢіѢ. Ноі анез авем ші алте кѢвінте
маі марі де кѢт тоці чейлаціі ка сз ам-
брѢцішзм лімеа італіанъ ші сз о вѢгзм
аѢ класеле челе д'ѢнтѢіѢ де Ѣманіоаре.

КѢнд о провинціе а дачей ар фі авѢт
ворочіреа а'ші кѢлтіва діалектѢла сѢѢ ро-
мзнецк ші а'л аадыче аѢ старе а еспріма
тоате ідеіле вѢкѢлѢі нострѢ пе Ѣн план
регѢлат ші конс.кѢент, каре ромзн кѢ
жѢдікатѢ нѢ ар фі прііміт ача діалект,
аѢтскмаі дѢпе кѢм се іа фіе-каре дѢпе
чела бісеріческ, авѢндѢ'л де нормѢ? КѢнд
не ар спѢне чінева вѢ есте асфіа де діа-
лект ромзнецк кѢлтіват кѢ аѢторіі сѢі,
кѢ бібліотечеле саае, кѢ діксіонареле са-
ле, ші ачела поате сз не сѢжжаскѢ де
нормѢ кѢм сз кѢлтівзм пе аа нострѢ;
каре дін кѢці аѢ дрепт скоп аѢтемѢереа
шкоалелор ші кѢлтівареа лімеіі дѢпе фі-
реа еі, нѢ ар дорі сз шіе каре есте ача
діалект ка сѢ'л вѢгзм аѢ шкоалеле ноа-
стрѢ? Ача діалект есте лімеа італіанъ,
каре нѢмаі аѢ рѢлаціе кѢтре челеалаате
лімеі есте о лімеъ, кѢтре а ноастрѢ аѢ-

са есте діалектѢла ромзнецк чела кѢлтіват,
прекѢм аѢнтр'о време ера ачела аа дѢціѢ-
лѢі пентрѢ італіа аѢтреаг... Ва фі о де-
стѢла довадѢ Паралелісма че факѢ аѢтре
матеріа ші форма ачестор доѢ діалекте ка-
ре а ші аѢчепѢт а се пѢеліка. Ва пѢтеа
чінева вѢдеа вокабѢларѢла де ворѢеле ра-
дікале ші грзматіка лор, ші мѢ мѢнѢгѢіѢ
а креде кѢ ва фі конѢіне ка ші міне де-
спре ачест адеѢзр ші деспре требѢица а
се вѢга аѢ класеле ноастрѢ маі аѢтѢіѢ де
кѢт орі че лімеъ. Анез ноі пѢнѢ акѢм
ам авѢт лімеа французаскѢ, ші фѢрѢ а
пѢтеа сз о аѢвѢцзм пентрѢ ѢрѢтѢла ме-
тод че с'а арѢтат маі сѢс, пентрѢ кѢ се
аѢвѢца нѢ ла времеа еі, а конѢрѢіѢт ші
ва конѢрѢіѢ а не стріка ші лімеа, авѢндѢ-
се жѢнімеа маімѢцѢце дѢпе форма ачѢціі
лімеі. БаѢе чінева де сѢамѢ, кѢ маі на-
інте кѢнд се кѢлѢіа маі пѢціні бані пен-
трѢ шкоале, ші аѢкѢ пентрѢ лімеа фран-
цузъ маі німік, еша скрііторі ромзні пре-
кѢм рѢпогатѢла Грігоріе МітрополітѢла ші
аціі а кѢрора лімеъ ші компѢнере вор
пѢтеа аѢ тоатѢ времеа сз плакѢ ші сз
доведеаскѢ кѢ аші скріа ромзнецце ідеіле
че аѢеа. Де кѢнд кѢлѢѢце цара бані маі
мѢлці ші кѢ лімеа французаскѢ ші маі
мѢлт де атѢнчі нічі лімеа французаскѢ
нѢ аѢвѢцзм, ші пе чела ромзнецкѢ ам
скімоносіто де тот.

Пре азнѢгѢ ачестеа, лімеа французаскѢ, де
нѢ ар аѢеа аѢторіі сѢі, аѢ карі поате чі-
нева кѢлеѢе атѢтеа ідеі, ар фі, дѢпе кѢм
ші есте, лімеа чела маі сѢракѢ ші маі не-
дѢстоінікѢ а аѢвѢца чінева о шіііцѢ аѢ-
тр'Ѣнса маі вѢртос літератѢра. СкоацѢ
чінева дін еа ворѢелеа грѢчѢці ші латіне,
ші нѢ шіѢ кѢ че ва рѢзмѢеа; анез вор-
беле нѢ фак німік, форма Ѣнеі лімеі аі а-

ратъ дестоїніа, шї форма французей є-
сте фoарте мікз, фoарте піпернічїтз, фoар-
те переглатз, ка сз о фереаскз крїато-
рїї єї де єкївоче шї нежнцелесѳрї, аѳ фoст
сіліці сзї деа ачєастз ортографїє прїн ка-
ре довжндїм анцїлесла маї мѳат кѳ окїї
де кѳт прїн ѳрекї. Антр'анса веде чї-
неба характерѳла ѳнѳї омѳ че пѳцін се гѳн-
дїше шї борбеше мѳат; ан нїчї антр'о
лімєз нѳ с'аѳ скрїс атзтеа де мѳате кзрїці
ка ан чєа францoзєаскз, шї де ва стоарче
чїнеба тоате кзрїале єї кѳ аѳторї кѳ тот
анпрєѳнз, нѳ поате скоате ѳн Омер, ѳн
Вірїїа, ѳн Данте, ѳн Мілтон, ѳн Гете.
Пре лангз ачєстєа нїчї о лімєз оменєаскз
нѳ єсте ан старє сз єспрїме кѳ дєс-
вѳршїре кѳцєтарєа Омѳлѳї, пєнтрѳ кз лї
лїпєцїе борбє, шї лімєа францoзєаскз є-
сте шї маї недєстоїнікз спрє ачєаста де
кѳт тоате, пєнтрѳ ачєа єсте сзракз ан
борбє, шї богатз ан фрасє, антокмаї
ка ѳн ом чє воїєше сз снѳє чєва, лї лї-
пєцїє борбє, шї анчєпє а фачє фєлѳрїмї де
фрасє ка сз фїє анцєалєс. Апої сз маї
вазз чїнеба шї борбєлє чє аѳ ан сїнє о
афїнітатє де анцєалєс кз н'аѳ шї о афїні-
татє де сѳнєт ка ан алтє лімєї. Ан а-
чєастз лімєз борбєлє парє кз сѳнт арѳн-
катє де антзмпларє фѳрз гѳндїрє. Веде
чїнеба: lieu, шї апої localitє шї local;
oeil шї апої oculaire; paїєn ш'апої
paganisme; fraire, шї апої fraternel,
fraternitє — фѳрз frate, фѳрз
ucidere, ш'апої fraticide фѳрз ho-
ste (oaste) шї апої hostile, hostilitє, фѳ-
рз lucru, ш'апої lucrati шї алтєлє мѳа-
цїмє. Кѳм поате чїнеба анвзца ан асє-
мєнєа лімєз о лїтзратѳрз ѳндє нѳ поате
адѳна ка ан алтє лімєї фамїлії де борбє
ѳѳ рзлзчїна лор.

Тоате ачєстєа с'аѳ зїс нѳмаї пєнтрѳ
фoлoсѳла лїтєрар кз нѳ трєбѳє лімєа фран-
зєзз єзгатз ан шкоалє маї наїнтє де
кѳт алтє лімєї. Чє се атїнцє ангз де
фoлoсѳла морал карє єсте шї маї їмпорт-
тант, вазз чїнеба чєа чє арзт ан нoта
I а Паралєлісмаѳї чє се пѳблїкз. Пєнтрѳ
прєскѳргарє так ачї дєспрє ачєаста, шї а-
пої трєбѳє сз фїѳ конєкѳєнт кѳ планѳа
мѳ; кзчї тємзндѳмз, де прєѳѳдїцєлє оа-
мєнілор пєнтрѳ ачєаста лімєз чє а аѳѳнє
о манїє ан тоате касєлє шї ан тоате чєр-
кѳрїлє, сѳнт сіліт сз о прїїмєск ан ачєст
прoжєт; пєнтрѳ кз пзрїнциї шї арцїнєа ко-
пїї фѳрз єдѳкацїє шї нєпрокопсіці, кѳм ам зї-
чє нє дѳшї ла бїсрїкз, дака нѳї ва аѳзї дїн чєа
маї фрацєтз вѳрєтз а ангѳна францoзєцїє.

Сз пзшїм акѳм шї ла мєтoдѳла шкоа-
лєлор с'аѳ анвзцзтѳрєї. Де ва чєрчєта
чїнеба борбє ан взцзтѳрз ан адєвзр-
та ансємнарє ан фїє чє лімєз, с'аѳ ан ан-
сзмнарєа кѳ карє с'а прїїмїт ан лімєа ромз-
нєаскз, ва сз зїкз пзшїрєа прїн карє до-
вжндїм кѳношїнцєлє чє нѳ лє ам аѳѳт.
Ан орї чє лѳкрѳ грєшцїє чїнеба де нѳ
ва ѳрма пасѳрїлор чє фачє натѳрѳа ан лѳ-
крзрїлє салє; тот чє єсте дѳпє натѳрз
єсте шї маї лєчє. Натѳрѳа ан тоате лѳ-
крзрїлє салє се салѳцїє кѳ єлємєнтє дїн
карє ашї алкзтѳцїє апої прoдѳкцїїлє, шї
ан тоате лѳкрзрїлє салє о вєдєм кз дє-
ла аналїс трєчє ла сїнтєс. Цєнїѳа, кзнд
їнвєнтз, кзнд крoїєцїє, тотд'адѳна прїн а-
налїс трєчє ла сїнтєс; прѳнкѳла кзнд ан-
чєпє а борєї шї а довжндї кѳношїнцє, ан-
тзїѳ кѳноацїє ш'апої нѳмєцїє, антзїѳ а-
дѳнз єлємєнтє де їдєї шї де борбє, шї
апої анчєпє а конєїна жѳдїкзцїї шї фрасє;
вєдєм кз мїнтєа лѳї дєла аналїс пз-
шцїє трєптат ла сїнтєс дїн чєа маї фрасє

НІТЪ ВЪРСТЪ ПЪНЪ. ЛА БЪТРАЖИЦЕ, ШІ АН
ТОАТЕ ВЕДЕМ КЪ АНВЦЦЪТЪРА ЧЕРЕ МЕТО-
ДА АНАЛІТІК КА СЪ СЕ ПОАТЪ НЪМІ АН-
ВЦЦЪТЪРЪ, АДІКЪ КА СЪ ПОАТЪ ПЪШІ. КЪНД
НЪ СЕ ВА ЛЪА АЧЕСТ МЕТОД, ТОТЪ'АШНА, ФІ-
ІНД АН ПРОТІВА НАТЪРЕІ, АНВЦЦЪТЪРА СЕ
ФАЧЕ ЗЪБАВНІКЪ ШІ МАІ ФЪРЪ СПОР, ІАР
СПОРЪА ЧЕ АР ПЪТЪА СШІ НЪ'А ПОАТЕ ЧІНЕ-
ВА АВЕА ДІКЪТ АНТОРКЪНДЪСЕ НЕ НЕІМЦІ-
ТЕ КЪ МІНТЕА ІАР ЛА АНЪЛІС АДІКЪ ЛА А-
ФЛАРЕА ПРІЧІНІІ. ПРЕТЪІНДІНІ ЄСТЕ ДЕ НЕА-
ПЪРАТЪ ТРЕБЪІНЦЪ ЛА АНВЦЦЪТЪРЪ МЕТОДА
АНАЛІТІК, ШІ КЪ МЪАТ МАІ ВЪРТОС ЛА НО-
РОАДЕЛЕ ЧЕ АНЧЕП.

АНСЪ ЧЕ ЄСТЕ МЕТОДА АНАЛІТІК ДЕ КЪТ
А ПЪШІ ЧІНЕВА КЪ ШКОЛАРІІ СЪІ ДЕЛА ЧЕЛЕ
КЪНОСКЪТЕ КЪТРЕ ЧЕЛЕ НЕКЪНОСКЪТЕ, ДЕЛА
ЧЕЛЕ МАІ ЛЕСНЕ КЪТРЕ ЧЕЛЕ МАІ АНЕВОІЕ? СЪ
ПЪНЕМ АКЪМ ШН КОПІА ЛА АНВЦЦЪТЪРЪ;
ТРЕБЪЕ ПРІН ЛІМБА СА ПРІН ВОРБЕЛЕ ШІ ІДЕІ-
ЛЕ КЪНОСКЪТЕ ЛЪІ СЪІ ФАЧЕМ КЪНОСКЪТЕ
АЛТЕ ВОРБЕ ШІ АЛТЕ КЪНОШІНЦЕ, АНСЪ ФЪ-
РЪА СЪРІ НЕ СКАРЪ ПРОГРЕСІВЪ А НАТЪРЕІ.
РОМЪНЪА ДАР ТРЕБЪЕ СЪ АНЧЕАПЪ РОМЪНЕ-
ЦЕ, ШІ КА СЪ НЪ ГРЕШІМ ПЛАНЪРІЛЕ НОАСТРЕ
НЕ АЧЕАСТЪ СКАРЪ, ДЕ АЧІ ВОМ ТРЕЧЕ КЪ
ДАНСЪА ЛА О ЛІМБЪ САЪ ДІАЛЕКТ ЧЕ АРЕ МАІ
МЪАТЪ АСЕМЪНАРЕ КЪ ЛІМБА ЛЪІ, АЧЕАСТА Є-
СТЕ ЛІМБА ІТАЛІАНЪ ЄСТЕ ЛІМБА РОМЪНЕА-
СКЪ АН СТАРЕА ВЪРБЪЦІІ, ЄСТЕ ЛІМБА РОМЪНЕА-
СКЪ ЧЕ СЕ КЪВІНЕ ШНЕІ МІНЦІ МАТОРЕ ШІ АІ
ТРЕБЪЕО ДЕОСЕБІТЪ ЛІМБЪ ДЕ КЪТ А КОПІА-
ЛЪІ, САЪ А ШНЪІ НОРОД АН ПРЪНЧІАЛЪІ.

КЪ МАТІРІАЛЪА ДЕ ВОРБЕ ЧЕ ДОВЪНДЕЦЕ
ШН РОМЪН АН АЧЕСТЕ ДОЪ ДІАЛЕКТЕ РОМЪ-
НЕСК ШІ ІТАЛІАН, ПОАТЕ ПЪШІ КЪ МАРЕ АН-
ЛЕСНІРЕ ЛА ЛІМБА ФРАНЦЕЗЪ, АН КАРЕ ДОВЪН-
ДІМ ШІ АЛТЕ ВОРБЕ ВЪЗЪНД ШІ АЛТЕ ФОР-
МЕ; КЪ КЪТЕ ТРЕІ ЛІМБІ, АКЪМ ПОАТЕ ПЪ-
ШІ ЛА ЛІМБА ДАТІНЪ, КАРЕ НЪ Є АЛТА ДЕ

КЪТ ВОРБЕЛЕ ШІ ФОРМЕЛЕ ІТАЛІЕІ ВЕНІ АН-
ТРЕЦІ АДАЪСЕ ЛА СІНТИС; ВОІЪ ОЪ ЗІК АДІ-
КЪ КЪ КЪ ВОРБЕЛЕ ДІН ЛІМБА РОМЪНЪ, ІТА-
ЛІАНЪ ШІ ФРАНЦЕЗЪ КЪНОАЩЕ ЧІНЕВА МАІ
ТОАТЕ ВОРБЕЛЕ ДІКЪІОНАРЪЛЪІ ЛАТІН, ШІ Н'А-
РЕ МАІ МЪАТ ДЕ АЧІ АНАІНТЕ ДЕ КЪТ А ВЕ-
ДЕА ФОРМА САЪ СЪХІМАТІСМЪА АЧЕЦІІ ЛІМБІ
СІНТЕТІЧЕ, ЛА КАРЕ, ВА СЪ АЖЪНГЪ. ІТАЛІА ВЕКЕ
А ТРЕБЪІТ СЪ ТРЕАКЪ ПРІН ТРЕПТЕЛЕ АНАЛІСЪЛЪІ,
СФЕЛ КЪМ АЪ ТРЕКЪТ ТОАТЕ НОРОАДЕЛЕ, ШІ АСФЕА
КЪМ ТРЕЧЕ ШІ АНЪШІ ПРЪНКЪА КЪТРЕ ВЪРБЪЦІЕ
КЪ ЛІМБА СА. КЪТЪ ДІОСЕБІРЕ ЄСТЕ ДЕЛА ЛІМБА
ПРЪНКЪАЛЪІ ПЕРМАН ПЪНЪ ЛА ЛІМБА ЛЪІ ГЕТЕ!

ДЪПЕ ЧЕ АМ АРЪТАТ НЕКЪВІІНЦЕЛЕ СІ-
СТЕМЕІ ТРЕКЪТЕ, АНДРЪСНЕСК А ПРОПЪНЕ ШІ
ЄЪ О ПЪРЕРЕ КАРЕ ЄСТЕ КА О КОНКАЪЗІЕ ДІН
ЧЕЛЕ ЗІСЕ ПЪНЪ АЧІ.

АНТЪІЪ ТОЦІ ПРОФЕСОРІІ СЪ СЕ СКЪ-
ТЪРЕ КЪ ТОТЪА ДЕ СІСТЕМА ТРЕКЪТЪ, ПЕН-
ТРЪ КЪ СОКОТЕСК КЪІ ВА ФІ ВЕНІТ ЧЕАСЪА
СЪ КАЪЪ; АДОІЛЕА, СЪ ФАКЪ КЪМ СЪ
КЪНОАСКЪ БІНЕ ЛІМБА РОМЪНЕАСКЪ; ПЕНТРЪ
КЪ НЪ Є АНЕВОІЕ; А ТРЕІЛЕА СЪ АІБЪ О АН-
ЦЕЛЕЦЕРЕ АНТРЕ СІНЕ, О ШІРЕ, О АДЪНАРЕ
ШІ О МЪСЪРЪ САЪ ШІМЕ, ОАРЕ-КАРЕ КЪ КА-
РЕ СЪШІ ФАКЪ КЪТЪА САЪ ФЕАЪА СІСТЕМЕІ
АНВЦЦЪТЪРІЛОР ДЕ АЧІ АНАІНТЕ.

ДЪПЕ КЪМ АЪ ФОСТ АНТОКМІТЕ ШКОА-
ЛЕЛЕ ПЪНЪ АКЪМ, СЪ СЕ РЕФЪНДЕ ДЕ ТОТ
ШІ СЪ РЕМЪЕ НЪМАІ МЕТОДА АНКАСТЕРІ-
АН, А КЪРЪІА АНТРЪАЪЧЕРЕ АН ЦАРЪ, ШІ КЪ
ПРІЛЕЖЪА АЧЕСТА О ЗІК КЪ СЪНТЕМ ДАТОРІ
ДАЪІ ДЪМІТРІЕ ВІЛІА. АНВЦЦЪТЪРІЛЕ АН-
СЪ ЧЕ СЕ ДАЪ ПРІН АЧЕСТ МЕТОД ТРЕБЪЕСК
РЕАЪКРАТЕ ПЕНТРЪ КЪ Н'АЪ ШІМЕ; СЪНТ ЛЪ-
КРАТЕ ДЕ МАІ МЪАЦІ ІНШІ КАРІ НЪ С'АЪ
АНЦЕАЕС АНТРЕ СІНЕ ШІ СЕАМЪНЪ НІЩЕ МЪ-
АЪЛАРЕ ЄТЕРОЦЕНЕ АДЪНАТЕ ЛА ШН ЛОК.

ЛІПСА ШІМЕІ ЧЕ С'А ВЪЗЪТ АН СІСТЕМА
ЧЕА ПЪНЪ АКЪМ ЄСТЕ ДЕ ЧІА МАІ ГРАВНІКЪ

тр'єв'инцз а се езга ан с'истема чеа нз-оз, кзчї ачєаста єсте сѳфлаєтѳла анвзцзтѳрїї копїлор.

Ан тоатє класєлє сз домнеаскз методѳла аналїтїк ка сїнгѳрѳла метод кѳвїїнчос ла анвзцзтѳрз.

Фїїнд кз лїмєа ноастрз арє трєв'їнцз дє кѳлтѳрз, сїнгѳрз ва фї лїмєа чеа маї дє неапзратз трєв'їнцз шї прїнтр'ѳнса бор фї копїї антрѳдѳшї ан тоатє цїїнцє шї лїмбїлє.

Пєнтрѳ кѳлтїварєа лїмбїї ноастрє вом прїїмї шї алтє лїмбї спрє анвзцзтѳрз.

Дїн ачєстє лїмбї стрзїнє ѳнєлє сє бор езга ан шкоалз андаторатє шї алтє неандаторатє.

Чєлє андаторатє ѳнєлє бор фї єгалє шї сѳрорї лїмбїї ромзнєщї шї алтє доктє.

Лїмбїї сѳрорї шї єгалє вом прїїмї антзїѳ пє їталїана шї апої пє францєза; їар лїмбє доктє, пє латїна шї єлєнїка.

Методѳла аналїтїк сє ва антрѳдѳчє, нз нз маї ан фїє карє лекцїє ан партє чї шї ан фїє-чє рамѳрз дє анвзцзтѳрз, шї ан тоатз сїстєма шкоалєлор, дѳпє кѳм сє ва бєдєа; анкзт колєцѳл антрєг ва фї їкоана ан марє а фїє-кзрїа рамѳрз.

Ан шкоалєлє анчєпзтоарє сє ва анвзца нз маї рѳмзнєщє; їар ан класѳла чєа дѳпє ѳрмз дїн карє трєчє ла ѳманїорє сє бор прєгзтї школарїї кѳ анвзцзтѳрїлє чє аѳ сз ѳрмєзє ан класє ѳрмзтоарє. Дї сє бор да анчєпзтѳрї дє Грзматїка ромзнєаскз, нз маї є-смплє фзрз рєгѳлє, нз маї дєклїнацїї шї конжзгацїї; сє бор тїпзрї антр'адїнс таблє спрє дєпрїндєрє а кѳноащє шї а чїтї лїтєрїѳє латїнє шї грєчєщї. Ан ачєстє таблє ва фї нзрат ѳн вокабѳлар компаратїв дє ворбєлє дє антзєа трєв'їнцз. Ка сз фїм конєкѳвєнцї ла мето-

дѳла адоптат (аналїтїк), пзшїнд дїла чєлє кѳноскѳтє кзтрє чєлє маї пѳцїн кѳноскѳтє шї аша маї анколо, вокабѳларѳла ва фї ромзнєск шї їталїєнєск, фїїнд прєа пѳцїнз дєосєбїрє шї ла ортографїє антрє ачїстє доз дїалєктє. Ачєлашї вокабѳлар сє ва да копїлор ан сємєстрѳ дѳпє ѳрмз ал ачєстѳї клас, алкзтѳїт антр'адїнс рѳмзнєщє, їталїєнєщє шї францозєщє. Прїн мїжлокѳла ачєстє сє дєпрїнд школарїї а чїтї кзтє трєї лїмбїлє, ашї антїпзрєск ворбєлє маї бїнє ан цїнєрєа дє мїнтє авзндѳлє маї антзїѳ ан доз лїмбї, шї дє а дооорз ка о рєпєтїцїє ан трєї, фзрз а сє фачє прєкѳрмарє; шї апої сз сє дєпрїндз фїрєщє фзрз рєгѳлє а фачє о компарациє антрє сємнєлє їдєїлор, карє фзрз грєѳтатє анфзцїшазз копїлор ѳн фєл дє анчєпзт дє лїтзратѳрз практикз.

(Ка ѳрма.)

Констїтѳцїа Трансїлбанїєї. *)

Тємєлїа шї Стѳлпїї чєї маї дє фрѳн-тє, карє фак констїтѳцїа патрїєї ноастрє, стаѳ ан ѳрмзтоарєлє:

1. Артїколїї ѳнїрїї полїтїчєщї а стѳтѳрїлор Трансїлбанїєї дєла анѳла 1542 нз нз ла а. 1545.

*) Ачєст єкстрєкт їнтерєстѳрїѳ с'аѳ ам-пзртзшїт рєдакцїєї дє кзтрз ѳн домн їѳрїсконєѳлат дє мацїє сас. Домнїалѳї, прєкѳм маї дє мѳлтє орї, аша шї а-єгздатз воїєщє а рїмѳнїа ан фодїєа ноастрз анонїм. Ної анєз нє сїмцїм андаторациї, аї адѳчє пєнтрѳ а лє салє єстєнєлї мѳлцзмітз ан пѳблїк.

Рїдакт.

2. Діпломатична конвенція Леопольда, 1691 року.
3. Санкція прагматична, 1744 року, стосовно Трансильванії, де дефініція арешту алегорично домінує, приймає суверенітету казенної хазарської лотарингичної пружини лінійної експлуатації, аша ші ан чейо феміаскы.
4. Артіколи дієталі дела 1791 року.
5. Декрет і закон про три нації, адект а закон про (супр каре ншміре се анцелег сінгур привілеціяції немеші, фіе ачейо орї де чейо нація), а закон ші а закон про сшт: 1. Закон про сшт шн домініорїс общек. 2. Закон де тайнз (губернш) алектїт дїнтр'шн ншмзр потрїт де мздаларїї аleshї дїн сшт ншмітелор націяї. 3. Декларация армонїе а націялор. 4. Общеаска адшаре, чейо се ншмеші діетз. 5. Общеаска анцраре а патрієї.
6. Принцип дієталі дела 1791 року.

Принцип дієталі дела 1791 року, адект а закон про (супр каре ншміре се анцелег сінгур привілеціяції немеші, фіе ачейо орї де чейо нація), а закон ші а закон про сшт: 1. Закон про сшт шн домініорїс общек. 2. Закон де тайнз (губернш) алектїт дїнтр'шн ншмзр потрїт де мздаларїї аleshї дїн сшт ншмітелор націяї. 3. Декларация армонїе а націялор. 4. Общеаска адшаре, чейо се ншмеші діетз. 5. Общеаска анцраре а патрієї.

Принцип дієталі дела 1791 року, адект а закон про (супр каре ншміре се анцелег сінгур привілеціяції немеші, фіе ачейо орї де чейо нація), а закон ші а закон про сшт: 1. Закон про сшт шн домініорїс общек. 2. Закон де тайнз (губернш) алектїт дїнтр'шн ншмзр потрїт де мздаларїї аleshї дїн сшт ншмітелор націяї. 3. Декларация армонїе а націялор. 4. Общеаска адшаре, чейо се ншмеші діетз. 5. Общеаска анцраре а патрієї.

1. Словоженія чейо патрш релїїї приїміте де маї наїнте; адект: а чейо романокатоличей, а крїї арештї ле ареш ші чейо греко-католичей, а чейо елветїко-реформате, а чейо аугустано-протестанте ші а чейо соцініане саш шїтзршешї. 2. Антїрїеа тштрор арештїлор ші а привілеціялор, чейо се афлз ан Трансїлванїа. 3. Антїрїеа правїлор Трансїлванїеї. 4. Антїрїеа трїбуналелор ші але автор дерегаторїї. 5. Рїндшїреа ншмаї а патріоціялор пзмжнтенї ла десїбітеле постшї а ле окрїшїї. 6. Антїрїеа пропрїетшїялор конфїскате ншмаї ла патріоціяї чейо аш ншс мерїте пентрш патріє. 7. Рїндшїреа ла чейо маї маї дерегаторїї але патрієї ншмаї патріоціялор пзмжнтенї. 8. Мо-

ада, ашн каре се кїамз шї се орїндшїск діетеле. 9. Декларация пошелор.

Ла анш 1583 фебр. 11, Статутеле, адект а закон про партїкїларе а ле сашлор с'аш антїрїт дектрз Стефан Баторї, крїш Полонїї шї домн тотдодатз а Трансїлванїеї, ан резїденція крїаскы Краковїа. Ачешта есте констїтуція, де каре се екшрз мареле прїнціял ан Трансїлванїеї.

КОНТЕК.

(XXI)

(Ашн кїшфалшї Шандор.)

Рїшрїе! чейо кшї ла валє,
Ал вїелїмї тїп сенїн,
Кїнд н'авешам сз шїш де жалє,
Шї ерам веша де плїн.
Аш тш, шнде ашшзатз
Неште цермшре 'н флорїт
О вшд нї ачєа, н'ндшратз,
Чейо де тот м'аш прїншїт.

Ан оглїнда'її чейо черешкы
Мїндшї трш соц ш'аш гшїт;
Дар фршмос сз'л нїмерїаскы
Анкы ом нш лаш вшїт.
Іо'нтрателе апе, лакршмї
Ферїншї мшлте ам стршкшрат,
Дїншї мшршр де сшпїншмї
Дїссорї с'аш тшршрат!

Ареш де стешарїш, де вешкшрї
Інвект; дар сшнштос,
Чейо мшреш прїешї спре кшмшрї
Кш вшршл чейо пшдшрос;

Т'нтр'н вѣак грѣ де вѣоаре
 Аспре вѣнт'рї аї рѣдаат;
 Слабѣа остенит рѣоаре
 Тот ла тїне аѣ афлат!

Ах! шї мжндра, не'наѣратѣ
 Сѣет алтѣѣ сѣн дес ѣмбрїт
 Рїне а прївї стѣмпратѣ
 Да ал содрелѣї сѣїнїїт.
 Фрѣнзлѣ'цї вѣрзї аскѣцїтѣ
 Сѣспїнжнд еѣ леам мїшкат,
 Ш'а тале тарї рѣдѣїне
 Дѣкрѣмжнд леам адѣпат!

А. Арделѣан.

КЖТЕ ЧЕВА.

Кѣм анцелѣцї ачѣаста? Ын ом
 прѣамѣате ворѣїторїѣ се афла одатѣ ан
 соціатѣ кѣ вестїтѣл композїтор Д.
 М. Бекер. — Вшїнд ачѣст дїн ѣр-
 мѣ дїн касѣ, зїсе флекарїѣл: „Кѣм сѣ
 анцелѣцем ачѣаста? оаменїї лѣѣда пе
 д. Бекер, ка пе ѣн вѣрѣат їстец, шї їатѣ
 кѣ ел сѣпт тоатѣ петреканїа нїчї гѣра нѣ
 шаѣ дескїсо.“ „Сѣ їерцї Домнѣле,“ ре-
 пѣнсе о дамѣ, ел аѣ дескїсо; пѣнѣ кжнд
 аї ворѣїт дѣмнїата, аѣ кѣкат чѣл пѣцїн
 де доѣспреѣече орї.

Антреѣаре неоменеацѣ. Ын ен-
 глѣѣ афлжндѣсе ка оаспет ла ѣн граф де
 Церманїа, вѣрѣѣ дїн антѣмпларѣ ѣн пѣхар.
 Графѣл антреѣѣ, дакѣ ар фї обїчнїїтѣ
 ан ѣнглїа асеменеа апѣкѣтѣрѣѣ. Внглѣѣѣл
 се рѣкѣлѣсе шї респѣнсе: „Ачѣаста ток-
 ма нѣ, ансѣ дакѣ се антѣмплѣѣ, чѣл пѣ-
 цїн нѣмаї антреѣѣѣ нїмїнї де ачѣеа.

Комплїмент. Ын попѣ францозѣск сѣрї-
 дікасе сѣс пе театрѣ, їар' дїн партѣр стрї-
 га алцїї: „Жос, жос!“ ансѣ джнѣл ашї
 цжнѣ локѣл, шї анторкжндѣсе кѣтрѣ пѣ-
 блїк зїсе кѣ блжндѣце; „Домнїор! де-
 кжнд ан адѣнарѣа дѣмїлор воастре мї
 саѣ фѣрат ѣн чѣас де аѣр, маї вѣкѣрос
 воїск а кѣлтѣї спре а'мї кѣмпѣра ѣн бїлет
 де театрѣ, де кѣт амї пѣне шї табакїѣра
 ла рїзїко.

Дїн Гѣтѣ.

Омѣл трѣѣїе сѣ'шї пѣзтеаскѣ скѣмп
 рѣтѣчїрїлѣ салѣ дакѣ вреа а скѣпа де елѣ,
 шї апої маї арѣ сѣ спѣїе де норок.

Чѣле маї марї грѣѣтѣцї сѣнт аколо,
 ѣнде нѣ ле кѣѣтѣм.

Карѣ нѣ цїе їѣї, ачѣла трѣѣїе сѣ ан-
 веѣе а се лїнгѣшї, алтѣелїѣ нѣ о сколатѣ
 ла кѣлѣ. Немѣлѣцїмїрѣа тоадѣѣѣна есте ѣн
 фелїѣ де слѣѣїчѣне. Вѣ нїчї одатѣ н'ам
 вѣѣѣт, ка оаменї харнїчї сѣ фїе фост не'
 мѣлѣцїмїторї.

Фрѣмсеѣа нїчї одатѣ нѣ се поатѣ жѣ-
 дїка пе сїне ансѣш.

Ын фратѣ спарсе оалѣ, чѣлѣлалт спар-
 се ѣлчоаре. Реа економїе!

Чѣл маї марѣ норочїре есте ачѣеа, ка-
 ре андрѣтеѣѣѣ лїпсѣле ноастре шї грѣше-
 лїлѣ нїлѣ потрїѣѣе.

Оаменїї адѣнк кѣѣтѣтѣторї шї сѣрї-
 ошїаѣ позїцїе рѣа кѣтрѣ пѣблїк. (Нѣ плак).
 Пе вѣтржнї лї крѣцѣм, прѣкѣм крѣцѣм
 пе прѣнчї.

Нїмїк нѣ есте маї анфрїкошат, дїкѣт
 нїшїїнѣа чѣл лѣкрѣѣтоаре.